

Les Gavarres, com fa dotze anys

Mil persones —xifra simbòlica i representativa— signaven, a primers de desembre de 1975, un històric *Manifest de les Gavarres*:

“Els firmants d'aquest document, profundament identificats amb el que han representat per als nostres pobles les Gavarres, volem manifestar públicament la indignació i la tristesa que sentim davant la progressió d'un procés degradant que està posant en perill la seva condició d'espai natural obert a tots”.

El mes de maig de 1976, un nou escrit que demanava la declaració de les Gavarres com a Parc Natural va ser presentat a la Diputació, a Icona, al govern civil i a la comissió provincial d'Urbanisme. Era signat, ara, per 50 entitats i per 5.025 persones (Ja havien dit els promotors de la campanya que les mil primeres firmes només eren la punta d'un iceberg).

El gener d'aquell mateix any, a *Presència*, Lluís Pallí havia dit que el massís de les Gavarres es trobava en perill “pel paroxisme de les màximes utilitzacions que cobreix actualment la nostre societat”. Joan Cals, més explícit, parlava del capitalisme salvatge, protagonista de l'ocupació del territori muntanyós. L'escrit dels mil signants denunciava la consolidació d'urbanitzacions il·legals en les quals predominava “la localització segons l'afany especulatiu més descarat i el menyspreu absolut envers el medi natural”.

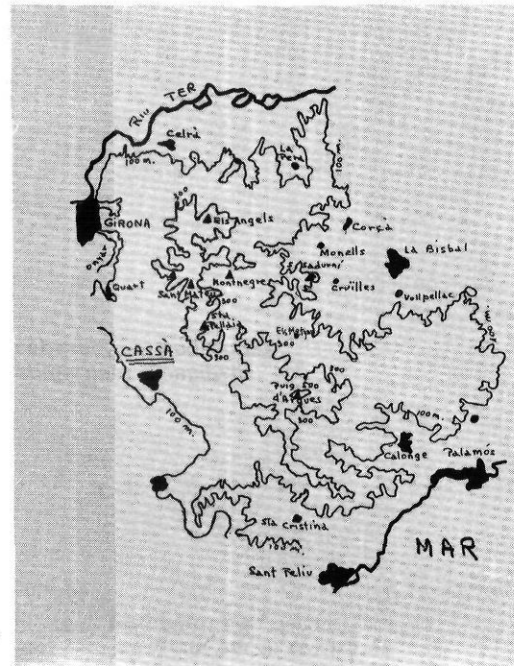
Ara, al cap de dotze anys, amb uns marcs legals i polítics diferents, la febre per les Gavarres torna a començar. S'han creat un grup de treball i un grup de defensa, i una vintena d'ajuntaments demanen oficialment, per acord unànim de llurs Plens, que el massís sigui declarat Parc Natural segons la normativa catalana vigent sobre Espais Naturals Protegits. Els objectius d'aquesta nova mobilització tornen a ser els de sempre: recuperar camins de muntanya, reconvertir masies, evitar el desgavell de les urbanitzacions, assegurar el respecte integral d'alguns paratges i prevenir els possibles incendis. Tot, abans que les Gavarres, per obra de l'atzar o de la destrucció sistemàtica, s'assemblin altra vegada a aquell patètic desert que va descriure, ara fa seixanta anys, el mestre Joaquim Ruyra:

“Des d'on s'inicià l'incendi fins on anà a morir la seva llengua final, hi ha hores i més hores de camí, durant les quals el vianant, vall rera vall, serra rera serra, no descobreix més que una terra encendrada, unes cases cremades, un cel sense ocells i un aire sense remors. Tot és apagat: de foc i apagat també d'alegria i de vida”.

Unes imatges que tornen

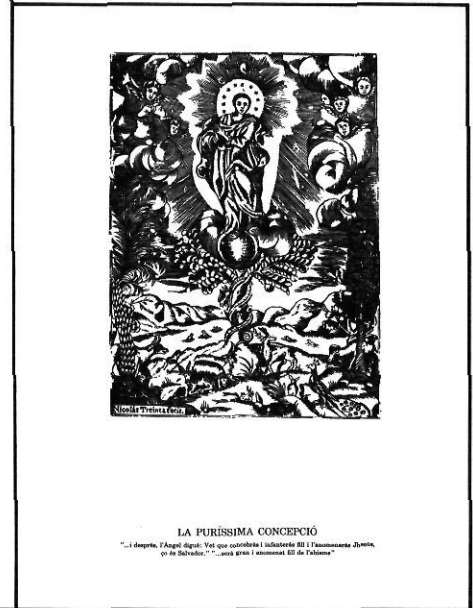
Reclams publicitaris, pòsters decoratius, rètols lluminosos, cartells multicolors... Aquesta sobreabundància obsessiva de missatges plàstics ens ha portat a creure que la nostra és la civilització de la imatge. Però no és veritat. La imatge no és d'aquesta civilització, sinó de totes. Encara més: la imatge és inseparable de la civilització, des de les figures de les coves prehistòriques fins a les que brollen incansablement de la petita pantalla.

La imatge ens dona, d'entrada, una *informació*: el noranta per cent del que sabem sobre el món ho rebem a través de la vista. Però és, a més, una eina de *comunicació*: no solament expressa, sinó que vol compartir. Tracta de connectar amb els que la mireu; prova de sorprendre'ns, de seduir-nos

Les Gavarres: un parc natural amenaçat entre Girona i el mar.

Xilografies recuperades,
divulgació restringida.

i de persuadir-nos. I el seu poder de penetració pot ser més intens que el de la paraula escrita: més immediat i més durador alhora.

La imatge té també un poder de transformació. Pot arribar a capgirar la nostra percepció i fer-nos veure la realitat a través de cànons que li són propis: paisatges que recorden pintures, indrets que semblen targetes postals o panorames que ens fan enyorar la càmera cinematogràfica.

Tot això ho fa la imatge gràcies a una condició subtil que li és exclusiva. La imatge no és només un testimoni del passat o un mirall del present, sinó quelcom més impalpable que es troba en la seva mateixa essència: una representació. I, des dels temps més remots, aquesta representació porta sempre una càrrega simbòlica i és revestida d'un caràcter misteriós i sagrat. A casa nostra, aquesta connotació es fa palesa en el llenguatge popular: per a l'home del carrer, una imatge, en l'estricta accepció del mot, és la representació d'una divinitat o d'un sant. Igualment, les il·lustracions dels llibres, sigui quin sigui el seu contingut, s'anomenen *els sants*.

L'antic art del boix i de la xilografia es nodria també, bàsicament, d'imatges religioses. A Girona comptem amb una col·lecció única de 1800 xilografies dels segles XVII i XVIII, utilitzades en la producció de llibres i estampes impresos a la ciutat. Segons Joan Amades és, en quantitat, la col·lecció més important del món. Ara la Diputació, que va adquirir fa uns anys aquest tresor, no ha volgut que les peces romanguessin recloses en el Museu d'Art, destinades només a la contemplació dels estetes o a la investigació dels especialistes. Les ha volgut divulgar i n'ha publicat unes quantes, en un llibre de bibliòfil i en unes carpetes. Tant una fórmula com l'altra resulten encara molt restringides, i caldrà trobar-ne d'altres per tal de posar aquest material més a l'abast.

Sigui com sigui, aquestes imatges del passat tornen a les nostres mans. Darrera el primer impacte del seu traç rotund hi descobrim una forta capacitat de representació i una gran potència comunicadora. De tornada de tantes imatges supèrflues, el seu poder se'ns revela, al cap dels segles, amb una nova plenitud.

El cementiri salvat

“Ja no dormen els morts / dintre les tombes blanques. / El nacre del record / quieta pau abrigo”. Així parla Mª Àngels Anglada del cementiri de l'Escala, com Sagarra va parlar del del Port de la Selva o Espriu del d'Arenys. Cada cementiri deu tenir el poema que es mereix,

